

אביחי אורן

ניצנה

פרקים מתוך רומן בכתובים

לניצנה נהגתי לחכות על ספסל סמוך לתא השומר שבפתח המוסד. הספסל ניצב תחת עץ אקליפטוס בודד, שריד לחורש דליל שהיה שם פעם ונכחד בשל בניית המוסד. כמה פעמים בדיוק התראינו שם, היום כבר איני זוכר. אין־ספור החקירות בעת מעצרי על קשריי עם ניצנה וגם ההאשמות האלה שאני מסתיר פרטים או מדחיק אותם (מילה חדשה בשבילי), עמעמו את זיכרוני. לפעמים חשבתי כי ניצנה הייתה בכלל חלום!

בפעם הראשונה שביקרתי אותה במוסד (ואת זה אני זוכר בוודאות), ביקשתי מהשומר לקרוא לה, מוֹרָה לו על ביתי, המשיק לחצר המוסד, כאומר שבעל נכסים ומעמד אנוכי. הלה ציית מיד וטלפן אליה באמצעות הטלפון השחור המונח על האצטבה בתאו, ואחרי זמן אף התנצל בפניי שהיא מתמהמהת. מתוח עמדתי לידו, דומם. לא להסגיר, חלילה, אף טפח מרגשותיי. כבר אז חשתי כי איזה סוד נכרך ביני לבינה, ואולי כך היה מהרגע שראיתייה לראשונה עומדת בפתח ביתי. נקישו רפה נשמעה לפני כן, ספק הייתה ספק לא, ולכן לא מיהרתי לפתוח את הדלת. ניצנה באה כדי לקחת כדור תועה שנזרק על ידי אחד החוסים מהמוסד לחצרי. "זה כדור פלסטיק, חצי אדום וחצי כחול, פס דק מפריד ביניהם," אמרה לי.

את הכדור מצאתי לבסוף בחצרי, טבול בקצה שלולית קטנה שנקוותה במקום אשר הייתה בו ערוגת הפרחים שאשתי טיפחה במסירות. זמן קצר לאחר לכתה עקרתי את הערוגה הזאת. פניה הנעימות של ניצנה האירו אליי כשמסרתי לה את הכדור, זאת לאחר שדאגתי לנקותו מפירורי הבוץ שדבקו בו. שמת לי לב עד כמה פניה כהות. גוון כהה עמוק. היא הייתה כבר אישה לא צעירה, מלאה למדי, אך מבנה גופה היה פרופורציונלי, כפי שאומרים. היא לבשה שמלה משובצת, פשוטה, זרועותיה העבות היו חשופות אף שהייתה זו עונת החורף. סוף החורף, יותר נכון. לפני שעזבה את ביתי כשהכדור בחיקה, הספקתי למלמל שלבטח ניפגש עוד, הרי אנחנו שכנים, אך ספק אם שמעה זאת.

לפתע ראיתי את ניצנה מתקרבת אלינו בִּשביל הראשי הסלול של המוסד. הילוכה אטי, מרושל משהו. שום הפתעה לא ניכרה בפניה, כאילו הייתה רגילה שגבר מבוגר

כמוני יבוא לבקרה במוסד ללא הודעה מקדימה. עצרתי את נשימתי. מה אני עושה פה, לעזאזל? אך בלי גינונים מיותרים היא הזמינה אותי לשבת על הספסל ההוא והחלה לדבר איתי. מיד סיפרה על עצמה, כאילו אני נציג של משרד ממשלתי שהגיע לברר פרטים על אודותיה. לעתים חדלה מדיבורה וצחקקה לה. לא ברור על מה. אולי בגלל תשומת הלב שזכתה לה פתאום. באחת ההפוגות האלה אמרתי לה כי הבאתי לה אגוזים מחצרי. שלפתי שקית הגדושה בהם מילקוטי, מין תיק צד המלווה אותי שנים, צבעו האפור כבר דהוי, ומסרתי לה את השקית. תרתי אחרי תגובתה, אחרי פניה, וכשזו בוששה לבוא, אמרתי כמתנצל: "יש לי המון אגוזים כאלה פזורים על האדמה בחצר, ואין להם דורש..."

"וזאת יכולה גם לחלק אותם לחוסים שלך," חייכתי.

ברגעי מבוכה כאלה אני נוהג להגביה את לשוני. לא רק שהמילים הגבוהות יוצרות איזה חיץ ביני לבין זולתי הנחוץ לי אז, אלא משוות לדמותי גם הדר וכבוד. ניצנה הנהנה. היא הסיטה באצבעותיה את שערה העבות, השחור, המונח על שכמותיה סלילים־סלילים. קווצות ממנו נפלו על פניה, גם הן ברישול. אחר הודתה לי שוב על הכדור האובד וסיפרה כמה שמחו החוסים לקבלו חזרה. הם חשבו שהוא אבד להם לנצח. על שקית האגוזים לא אמרה מילה, רק הניחה אותה לידה על הספסל. וכשנפרדנו כעבור זמן לא רב – "עלי לחזור עכשיו לביתי," אמרתי לה קצרות, שכן משהו כבר העיק עליי – היא שוב הנהנה. כאילו ברור שאני הוא זה שקובע את סדר הזמנים של פגישותינו.

חזרתי לביתי חסר מנוחה. אף על כורסתי לא רציתי לשבת. חיפשתי משהו לעשות. לרגעים גם כעסתי על עצמי שנפרדתי מניצנה בחיפזון כזה, שהתמסרתי לאיזו גחמה חולפת, אבל במחשבה שנייה, אולי נהגתי כראוי, שכן כך יעלה ערכי בעיניה, שהרי אדם עסוק אני שזמנו יקר... אבל המנוחה עדיין לא שבה אליי. כמה פעמים עברתי בין רהיטי הסלון, אולי יצוץ בראשי איזה רעיון שיגרום לי להקלה המיוחלת, אך לפי שעה דבר לא צץ. נאדה! לרגע ביקשתי להתקשר לסגן המנהל, בתירוץ שעליי להודות לו על העוזרת המסורה ששלח אליי (אשתו שלחה, למעשה), כי בזכותה בייתי מסודר ונקי כאילו לא רק גבר מתגורר בו, אבל מה עוד אומר לו? שוב נאדה! כי רק דברים מעורפלים התרוצצו אז בראשי, והרי לאדם כמו סגן המנהל, אמרתי בלבי, יש לפנות רק כאשר דברייך מוכנים ומנוסחים בפיד היטב. גם לעובדים האחרים בחברה, שעמם הייתי בקשר, לא רציתי לצלצל. כולם היו נמוכים ממני בדרגה, ולכן מטעמי דיסטנס

וכבוד, מעולם לא התקשרתי אליהם הביתה. ומה לגבי ידידיי הוותיקים? רעיי לשירות הצבאי, למשל? הרי מיד אצטרך לתרץ מדוע נמנעתי מהם עד כה, לחלץ ממוחי דבר מה שיישמע סביר... וכבר לא רציתי עזרה מאיש או שמישהו יבין ללבי, אלא רק לשמוע קול אנושי, מוכר.

למחרת ביקשתי בלבי להיפגש שוב עם ניצנה. גם הפעם לא העמידה מכשול לפגישותינו. אז גם סיפרה לי על מוצאה מאחד משבטי הבדואים בדרום, איך בסוף מלחמת העצמאות חיילים מצאווה נטושה בעומק המדבר ליד ניצנה, ומכאן גם שמה. איש לא ידע אם מתוך איזו התרשלות נגזר גורלה, או מפני שאם כבר לא הייתה לה, אמרה, מתה בלידתה, ולכן לא היה מי שישים לב אליה. כך הגנה על אמה, שכלל לא הכירה אותה. תוך כך, הסיטה, כהרגלה אולי, קווצת שיער סוררת שגלשה על עיניה, מחביאה אותה בשערה הסבוך, השחור. גם הפעם ישבנו על ספסל עץ בכניסה למוסד, לאחר שביקשתי מהשומר לקרוא לה. לפתע ראיתי כי עיניה לטושות אל ילקוטי. היא נראתה כמו איזה כלבלב חמוד שתר אחרי מזונו. צחקתי והוצאתי מהילקוט את שקית האגוזים שגם הפעם הבאתי לה. "איך שכחתי זאת!" אמרתי בפליאה. הפעם ניצנה נטלה מן האגוזים ללא בושא, פיצחה אותם במיומנות כשהיא משיקה אותם זה בזה בכפות ידיה הברשניות, המיובלות מה, ואחר לחצה עליהם בכוח רב. המאמץ ניכר בפניה, שהתכווצו מעט, והאגוזים נבקעו במין קול פצפוף. קול זה, נדמה לי, נשמע מרחוק, כך שחששתי שתכף תגיע אחת המטפלות של המוסד לבדוק את פשרו. את ניצנה יחזירו ודאי לחדרה, ואותי יסלקו משם בבושת פנים. העזתי וסיפרתי לניצנה על חששותיי, והיא צחקה לי. טור שיניים בהיר של בת מדבר, ללא שום תיקון גלוי או עקמומיות, בהק. הסתכלתי עליה בחקרנות. פיה היה פעור לזמן מה, דופנותיו כהות מאוד, ואחר הניחה את אצבעותיה על שפתותיה עד שנחתמו, כאילו סימנה לי שהדברים אשר אמרתי היו מחוץ לאיזה הקשר הידוע לה, ולכן אין טעם לשוחח על כך.

נדמה לי שזו הייתה הפעם הראשונה בחיי שהעזתי להתבונן כך באישה. ואחר כך חשבתי על אשתי ואף על הנשים בחברה שבה עבדתי או על החיילות ההן בבסיס, שכאילו עמדו לפרוץ בצחוק כאשר סיימתי את שיחתי עמן, את מתן הוראותיי. לשם נימוס נטלתי מכפותיה חופן אגוזים קלופים שהציעה לי, חש בחומם

המחוספס, נוגס באחד מהם קלות, כשהיא מספרת לי כיצד למדה לפצח כך אגוזים. אחד הגברים שהיו לה פעם לימדה זאת, ובאומרה "גברים" תחילה לא ירדתי לסוף דעתה, עד שהבנתי כי סחה בגברים ממשיים, כאלה שהתייחסו אליה כאישה, אולם את אופי היחסים שרקמה עמם לא פירטה. ובגלל הסודות האלה ששמרה לעצמה, היא הפכה בעיניי לאישה מובהקת, שהרי נשים ממשיות, ידעתי, כמה סודות הן אוצרות בלבן!

אילו גברים היו בדיוק? ביקשתי בלבי לשאלה, אך היא כאילו ניחשה את מחשבותיי וסיפרה לי מיד על גנן המוסד. לא הבנתי אם מדובר במוסד הזה או במוסד אחר, אבל שהות לשאול על כך לא הייתה לי, כי מיד המשיכה וסיפרה לי על הנער המגודל מהמכבסה, מציינת את גופו בידיה להמחיש לי את כוונתה. "זה שמוציא ומחזיר את כבסי החוסים", אמרה. כולם, מסתבר, רצו אותה, אך מי היה זה שלימדה לפצח כך אגוזים? זאת לא אמרה לי. חשבתי שוודאי הם שיחרו אל דשנותה, אל עיניה הגדולות והשקועות מה, אל טוב לבה הקורן, שנראה כי אין בו כל חשבון; או שלחריגותה שיחרו, שכן לא הייתה מוגדרת כחוסה וגם לא כמטפלת של ממש, כזו מחמירה ובעלת נוכחות, ודומה שהיה בה משהו שמקבל את כולם, בלי שתוכיח דבר או תצטרך להציג דמות שאינה עצמה.

את הליכותיה הזוהרות רכשה כנראה בשנים שבהן היטלטלה ממוסד למוסד, ובכל מקום שהגיעה אליו לא הייתה לה הגדרה ברורה כאמור, משענת שאפשר לסמוך עליה, לכן רק האינסטינקטים דיברו אז מגרונה, חשבתי, ולרגע רציתי להתמסר לאינסטינקטים האלה. לכן הייתי קשוב ודרוך. כמו ליד חלון המטבח המשקיף על הנמל, נזכרתי, מחכה כל רגע שאמי תתפנה מעיסוקיה הרבים ותקטוף אותי אליה, לחיקה, לחוּמָה המיטיב. כמה זמן נאלצתי לחכות לה? כמה מטלות, אחים ואחיות נרגנים לרוב וגבר תובעני וילדותי – כל אלה הייתה צריכה לעבור עד שהגיעה אליי סוף-סוף, למחמל ילדיה, הייתי בטוח. ואחר כך, הגיעו ימים אחרים שבהם לא הקשבתי לעצמי עוד, הפכתי לנער, או לגבר בראשית דרכו, שהקדיש את כולו לאידאה ההיא שמיררה לבסוף את חייו, אך ממנה לא יכול היה להשתחרר.

אחר השתררה שתיקה בינינו. שתיקה שלא היה בה כל כאב או טעם של ההחמצה, אלא רק רצון לנוח מעט, לחשוב על מה שנאמר ועל מה שאמר אולי, ואף על דברים אחרים שצצו פתע בראשה וגם בראשי.

אמרתי לה כי הפעם היא יכולה לחלק את האגוזים לא רק בין החוסים, אלא גם

בין חבריה מסגל המוסד. היא השיבה שאין לה פה חברים במוסד הזה. "איך זה?" שאלתי. כי בעצם היא לא שייכת לפה, אמרה. "גבולית" הם אפילו קוראים לה. אחת כזאת שהיא לא פה ולא שם. פעם, אחת המטפלות אף אמרה לה שמרשים לה להישאר במוסד הזה רק מפני שלא מצאו פתרון טוב יותר עבורה, אך מבחינתה, אמרה ניצנה, היא נשארת במוסד כי נוח לה פה. כאן איש לא הציק לה עדיין. כאן לא נמצא אותו אדם רע שהיה בכל מוסד ששהתה בו עד כה. בטח רצה להפוך אותה למעין שפחה שלו, חשבתי, כך שיוכל להשתמש בה מתי ובאיזה אופן שירצה. ייתכן שהאיש הזה לא נמצא פה מפני שהפכה עם השנים לאישה בריאה וחזקה בגופה, אחת כזאת שחושבים פעמיים אם להתעסק איתה.

כל מיני עבודות היא עושה כדי לעזור למטפלות, סיפרה. לכל בקשותיהן היא נענית בשמחה וברצון. את כולן היא אוהבת וחשה אחריות כלפיהן. אפילו את איטה, המטפלת הראשית, שהיא כל כך קשה ומרירה, היא אוהבת, כי היא יודעת שאיטה כזאת כיוון שבעלה עזב אותה לפני שנים, וכי בכוחותיה בלבד גידלה את שלושת ילדיה. יש לה פינה חמה בלב אליה, ואיטה יודעת זאת ומוקירה אותה על כך. היא מרחמת עליה נורא, על איטה, וגם מבינה אותה. איך שהגורל התאכזר אליה... מסכנה כזו, איטה, היא אומרת. פעמיים אמרה זאת בעצם, ואחר הדגישה בתנועות ידיה עד כמה איטה אישה מסכנה, כאילו האומללות היא מרחב גדול כמו המדבר, שאפשר לשכוח שם אנשים עד שמישהו יבוא אולי לחלץ אותם. לפעמים איטה מסתכלת עליה כך שניצנה חושבת שהיא רוצה ממנה דבר מסוים, משהו שהוא מאוד חשוב בשבילה. כאילו יש בה, מתוקף הריגותה, את אותו כוח שעשוי להמיר את זעפנותה של איטה לביטוי רך יותר, נקי, אולי אפילו נשי, אמרה. קשה להאמין, אבל איטה הייתה פעם אישה ממש, והיא בטוחה בזה.

לא רק למען איטה אלא גם למען האחרים היא מוכנה לעבוד קשה, שבה ואמרה. למשל, כאשר המטפלות סועדות את ארוחותיהן, היא משגיחה על החוסים ולפעמים עושה זאת גם כדי שתוכלנה לנוח בשעות אחר הצהריים. בבוקר היא עוזרת להן להעיר את החוסים, ואחר מלבישה את מי שמתקשה בכך, ובערב משכיבה אותם לישון. "אבל בלי שום סיפור", ציינה, כי לספר אינה יודעת בעצם. אולי כי במשפחה האומנת שלה, כשהייתה ילדה קטנה, אף אחד לא סיפר לה סיפור ולכך התרגלה. זה היה באחד הכפרים הערביים בגליל, הוסיפה מיד. "ורק בשביל לקבל עליי כסף ממושרד הסעד הם לקחו אותי... ולכן עד היום אני בקושי יודעת לקרוא ולכתוב, כי

לבית הספר הייתי מגיעה פעם בהרבה זמן. בדרך כלל הייתי צריכה להישאר בבית ולעבוד אצלם. גם בגיל שש, גם בגיל שבע. תמיד ככה..."

היא למדה קצת לכתוב בערבית, אבל עברית בכלל לא, ואת הערבית שכחה עם הזמן. "אולי כי פה לא צריך... אתה מבין?" כל הזמן היא בחנה אותי. שוב ושוב שאלה אם אני מבין או מקשיב לה.

"כן", מיהרתי לענות, "אבל במוסדות לא לימדו אותך?" שכן הבנתי מדבריה שבילתה במוסדות את מרבית שנותיה. גם שם איש לא טרח ללמד אותה קרוא וכתוב, סיפרה. אולי כי הייתה כבר נערה שבאה לעבוד בעצם, אז הם נתנו לה רק מקום לישון וגם לאכול מהארוחות שלהם, ואולי להשתתף קצת בפעילויות של החוסים, בטיולים ובחגיגות – ושתגיד תודה שהם נותנים לה את זה, הם אמרו, כי איש לא משלם בשבילה מלבד אותה קצבה זעומה שהם מקבלים בעבורה אחת לשנה ממשד הסעד הזה.

סיפרו לה שהמשרד נמצא בירושלים, וירושלים רחוקה מאוד, בהרים שבקושי רואים אותם מפה, ושנאשים דתיים מנהלים את המשרד הזה – "נאשים יהודיים מאוד", פתאום אמרה. ואילו רק הגברים, אלה שרצו אותה, כך הבנתי, לימדוה מעט לקרוא, ורק לאחר שביקשה זאת מהם. עשו זאת כנראה כדי לצאת ידי חובה, כעוד דרך להשיג אותה. ופתאום, היא אמרה לי, "אולי תלמד אותי אתה לקרוא? למה לא? כדי שאוכל לקרוא את כל העיתונים מההתחלה ועד הסוף. במיוחד איפה שיש סיפורים על אנשים יותר מסכנים ממני..." צחקה ומיד הסתה את עצמה כי לא יאה לדבר כך. ומשלא הגבתי, חושש קצת מהתפקיד שייעדה אותי אליו, מהאחריות הזו, היא המשיכה מחוככת: "לא חשוב, רק ניסיתי אותך. רצייתי לראות מי אתה ובשביל מה אתה פה..."

בתום הפגישה הזאת הבטחתי לה שאבוא לבקרה שוב. היא רק חייכה, או שהייתה זו עווית בגלל קרני השמש שטיילו אז בפניה.

לא ידעתי כמה זמן מחכים היום עד לפגישה הבאה. חיכיתי יום ואחר כך עוד יום, ואז ניגשתי למוסד, אולי כי חשבתי שאם אמתין עוד רגעים מספר אפילו, לא אעז לבקרה עוד. ישבנו במקום שלנו כבר, על ספסל בכניסה למוסד. התפעלתי מזיכרונה כאשר המשיכה מאותה נקודה בדיוק שבה סיימנו את שיחתנו הקודמת. אמרה לי,

כי התמורה האמיתית לכל עמלה הוא החופש. בניגוד לחוסים ואפילו למטפלות, שלהן שעות עבודה מוגדרות, היא יכולה לצאת ולהיכנס למוסד כאוות נפשה, והיא אומנם מנצלת זכות זו. לעתים היא יוצאת והולכת למרכז, קונה לעצמה משקה קל, אבל רק מוגז, ציינה, כי היא אוהבת שהמים קופצים, וגם ממתקים היא קונה, ואיזה בגד – צעיף או גרביים לרוב, שכן לשמלותיה דואגות המטפלות. הן נותנות לה את שמלותיהן כאשר כבר אינן נזקקות להן מחמת השימוש הממושך, ולכן היא הולכת רק עם שמלות, הייכה. פעם, המשיכה, היא ביקרה בבית הקולנוע היחידי במושבה. לבד עשתה זאת. העזה וראתה סרט. היה זה סרט מצויר לילדים, "נורא מצחיק", אמרה. עד היום לפני השינה, כשהיא עוצמת את עיניה כדי להיטיב את מצב רוחה, לעתים היא נזכרת בסרט ההוא, ואז, מתחת לסדיניה, היא צוחקת וצוחקת, ואחר כך הצחוק הופך לחיוך, והיא מחייכת לה עד שהיא נרדמת, ישנה כשאיזו שלווה מתוקה אופפת אותה. ככה היא ישנה, "עמוק עמוק", אמרה. ואיש לא מצווה עליה מה לעשות. וזאת אמרה כאילו הזדעפה לפתע או נזכרה באירוע שרצוי לשכוח אותו. הן רק מבקשות ממנה טובה. "ניצנה", כך הן פונות אליה, "את מוכנה לעשות? ניצנה, בבקשה..." כולן אומרות לה בבקשה, שום פקודה, ורק ככה היא רוצה שידברו אליה. ופעם אפילו אמרה להן זאת. כך אמרה, ובלי שום סיבה מיוחדת. ולכן אולי לא קרה מקרה אחד שמישהו במוסד הזה דיבר אליה בגסות, אולי מלבד איטה, שכמה פעמים דיברה אליה קצת בגסות, אבל זה כי היא נורא כועסת על החיים שלה, והיא מבינה אותה היטב, כי גם לה היו חיים לא קלים. וצחקה פתאום ואמרה לי שלפעמים היא ממש מבקשת מהמטפלות, דורשת מהן, שיטילו עליה את העבודות האלה, אך לעתים אין להן כל עבודה לתת לה והן אומרות: "עכשיו, ניצנה, לכי תנוחי קצת, עבדת מספיק היום." ואז היא נעצבת. אבל יש לה אופי כזה שבגללו העצב לא נשאר בה זמן רב ומיד הוא מתפוגג, והשמחה כובשת את לבה ואת פניה, והן מיד מאירות. אולי זה מפני שבנפשה היא עדיין בת מדבר? הרהרתי. ולכן חייה מעוצבים לפי הרוח וסופות החול, השקט שאחריהן, החום והקור, לפי מה שתמיד נע במחזוריותו, לעולם לא נשאר קבוע.

זכרתי כי הבטחתי לניצנה שבפגישתנו הבאה אביא לה לא רק אגוזים מחצרי, אלא גם פירות הדר – תפוזים, אשכוליות וקלמנטינות – שאותם תוכל לחלק גם לחוסים שלה. כשמסרתי לה את השקית ובה הפירות הללו, מזכיר לה את הבטחתי, ראיתי איך פניה השחומות מתמלאות, סומק רך הציף אותן. לפתע צחקה וללא כל מבוכה. היא נראתה אז מאושרת! ייתכן שיש לי חלק בזה שהיא מאושרת עכשיו, חשבתי.

רעדתי קצת.

אחרי זמן מה הרגשתי כי פגישתנו עומדת להסתיים. אולי כי כל מה שהיה אמור להיות בה כבר קרה. שתקנו עד שזעה מעט על הספסל שעליו ישבנו. שיכול רגליה נפרם, ורגל אחת שוב הורמה על השנייה, מכופפת. בתנועה לא מורגשת כמעט החליקה את שמלתה על רגליה. במין רכות עשתה זאת, מסתירה יותר מאשר חושפת, ולכן דמתה לרגע לאותן נשים שהייתי מביט בהן באקראי ברחוב הראשי של המושבה שלנו, כאשר היו משוחחות חרש עם גבר, יושבות לידו על ספסל או במכוניתו. איזו קנאה והתרגשות היו נלפתות בי, אך מחמת כבודי דיכאתי אותן מיד.

לא חסתי על עצמי ואמרתי לה שהיא מזכירה לי מישהי.

"מי?" מיד שאלה ושוב התרוננה.

שמחתי גם אני. אולי כי נמצאה עילה למשוך עוד קצת זמן איתה, אבל שום דמות ממשית לא עלתה בדמיוני. בחפזוני הודעתי לה שבבית ודאי אזכר את מי הזכירה לי, ואספר לה על כך בפגישתנו הבאה. לרגע חשבתי כי נשמעתי מגוחך ולכן הוספתי: "בטח מישהי מהימים שהייתי ביוון... זה היה מזמן... לפני הרבה שנים." אך מיד ידעתי כי רק את ההתרגשות הזאת המתלווה אל בואה של האישה אליי, היא הזכירה לי, ולא יותר מכך.

"ואהבת אותה?" שאלה.

"אולי..."

"אולי?" תמהה, גביינה התכווצו.

"את יודעת, לגברים מבוגרים כמוני יש כל מיני זיכרונות... לפעמים קשה לדעת

אם אכן הדברים האלה קרו או לא..."

"גם לי יש כל מיני זיכרונות," אמרה, "וגם אני לא כל כך צעירה..."

"ומתי אדע עליהם?"

"מי אמר שתדעי?" היא צחקה, ואפילו השתוחחה קלות וכיסתה את פיה בכף ידה,

אולי כדי שצחוקה לא יפליג מהספסל שלנו אל תוך המוסד.

"את כמו כל אישה," העזתי לומר בראותי אותה מזדקפת, "גם את שומרת עמוק

בלב את כל הסודות שלך. הם כמו סדין אדום לנפנף בו בפני הגבר, שרואה את ההר

ורוצה להגיע לפסגה, אבל לעולם לא יצליח."

"מישהו פעם אמר לי את זה," הוספתי כנזכר והרהרתי כי לפני שנים לא הייתי

אומר משפט כזה. באותן שנים לא רציתי לוותר על דבר מעצמי.

"האיש שאמר לך את זה, גם הוא היה ביוון?"
 "כן..." וחשבתי על ניקוס.

חיוכה נמוג. אפילו תו של מרירות פרכס בשפתותיה. למה זה? אולי זה מה שקורה, הרהרתי, כאשר מתחילים לחיות למען הציפיות. מאוחר יותר בביתי, חשבתי על סודותיה של ניצנה. זמן רב עבר עד שהצלחתי להשקיט את קנאתי לנוכח האפשרות שניצנה ידעה פעם גברים אחרים. הוודאות הזאת שידעה אותם נגלתה לי במלוא עוצמתה ופצעה אותי. ראיתי בדמיוני איך היא מלטפת אותם, את שערם. מוללת את השיער באצבעותיה. אבל אולי גם אותי היא תלטף פעם, חשבתי נכחמה, ואז אצבעותיה יחדרו עמוק לתוך מחלפותיי. עד לקרקפתי היא תגיע, תעסה אותה בכריות האצבעות. לכן הבטחתי לעצמי שלקראת פגישותינו הבאות אסרק היטב את שערי. השיער שכה הייתי גאה בו, ללא שיבה כלל, מלא וחלק, משתפל בנועם על רקותיי ועל עורפי. אמרתי בלבי כי אם אותה מרירות דקה שהבחנתי בה היום תחזור בפעם הבאה שניפגש, אציע ללמדה קרוא וכתוב, אף שידעתי כי גברים רבים הציעו לה זאת כדי לזכות בחסדיה. היא ודאי הבינה כבר מזמן שאיני כמו אותם גברים. אדם ישר והגון אני. אבל מה יקרה אם היא תדחה את הצעתי, ואחר כך גם אותי, בגלל מין מצב רוח כזה ותו לא? כמו חילופי העונות במדבר, נזכרתי. כמו עונתה! וכך, תתממש אותה תחושת השפלה שרבעה לפתחי בכל מהלך שיחותינו. איזו רוח רעה שלעתים נלוותה להבל פיה. ניצנה, חשבתי, כמו נשים אחרות שעליהן שמעתי, מושכות על פי רוב, גם היא יודעת לנצל היטב את הכוח הזה שהטבע נתן לה; גם היא פותחת וסוגרת חליפות את הסדק המוביל אליה, כך עד שאלך לאיבוד נכחה, ואחר כך אהיה עבורה כחומר ביד היוצר. אז היא תוכל לעצב אותי לפי כלליה בלבד. לכן, כמו גברים רבים, עליי להמעיט את הדיבור בנוכחותה ככל האפשר ובכך לשמור על כבודי.

ישבתי על כיסא הנצרים שבמרפסתי. אולי דרך האילנות המקיפים את הבית ואת גדר המוסד הייתה ניצנה מביטה בי אז מרחוק, שולחת אליי אותות ולחשים. שתיתי קפה שחור חריף בלגימות קטנות, רגועות אפילו. אולי בקרוב, אמרתי בלבי, אכין לי גם מיץ רימונים. כמו מיץ הרימונים שסופי הייתה מגישה לי במרפסת ביתה לפני ארבעים ושתיים שנים. וכשנזכרתי בה, מחשבה מעיקה חלפה בי. אולי אפשר היה להאריך את פגישתי היום עם ניצנה? וכי מדוע בעצם מיהרתי לפרוש ממנה? הרי שום סימן ברור לא שלחה לי על כך. שום סימן! ייסרתי את עצמי שוב ושוב. נכנסתי

הביתה, וכהרגלי בימים האחרונים שוטטתי בו ללא כל תכלית. ידעתי שגם משקה לא ירגיע אותי עכשיו. נטלתי לבסוף את מפתחות המכונית ונסעתי ברחובות המושבה שלנו, שגדלה מאוד בשנים האחרונות, נפוצו כבר שמועות שבקרוב תוכרז כעיר. עוד רחוב ועוד אחד, והנה שכונה חדשה שלבנייני מגוריה הגבוהים טרם התוודעת. עומס המראות הזה סחרר אותי. חזרתי הביתה מותש, נכון לשנתי, אבל השינה באה אליי רק בשעות הקטנות של הלילה. לפיכך, בערבים הבאים פניתי ליישובים אחרים הסמוכים אלינו, ולבסוף, עד לערי השפלה הגעתי במכונית, עד לאותו מקום שאפשר לצפות ממנו גם בגדרה, המושבה הדרומית שבה אשתי ואחותה נולדו וגדלו. גם בערבים הבאים נסעתי לשם, חוצה ערים או מושבות לשעבר, שבהן נפרשו רחובות ארוכים סלולים היטב, מדרכות רחבות משיקות להם, חלקם היו שוקקי אדם וחלקם ריקים למדי. העיניים התמלאו שוב בבנייני דירות שבהם השתכנו, לבטח, משפחות על גבי משפחות, אין־סוף אדם רוחש, צועק מתוך הפתעה או בהלה, ואחר דומם. פניתי לדרכים צדדיות עד שהגעתי לכמה מושבים ותיקים שנראו עתה כפרברי יוקרה של אותן ערים. פעם עצרתי באחד מהם, בסוף איזו דרך ללא מוצא, מול מגרש לחומרי בניין, כך נכתב בשלט שבפתחו. גדר גבוהה העשויה מלוחות פח הסתירה ממני את המצוי בו. ראיתי כי לצדו של המגרש השתרע שדה רחב. היה חשוך מסביב. שקט גמור. כיביתי את אורות הרכב ואחר כך גם את המנוע. דמיינתי שאני מעשן סיגריה. לכן גם פתחתי את החלון. ההדמיה הזאת, או החיים האלו המתנהלים לידי, הפחידו אותי במקצת. לפתע שמעתי קול, כאילו האפשרות לשקט מוחלט כבר לא קיימת פה במרכז הארץ. היה זה קול של אישה, לוחשני קצת. חידדתי את ראייתי סביב עד שהבחנתי בתנועה קלה במכונית שחנתה לא רחוק ממני. לפחות חמישים מטרים הפרידו בינינו. היה נדמה לי שראיתי שם ראש עטור שיער. אחר כך שמעתי איזה מהום גברי. לא רציתי להביט עוד לתוך המכונית הזאת, אם כי בזווית עיניי הספקתי להבחין כי אי אלו תנועות שהיו בה, התגברו, מלוות בלחישות ובהמהומים, קטועים אומנם, אבל נשמעו עתה בבירור! התנעתי את מכונית. חיכיתי רגע, ואז בזעף לחצתי על הדוושה והסתלקתי מהמקום ההוא. ברחתי משם, ממה שלבטח היה מעשה בגידה או ניאוף. רק כך הבנתי את אשר חזיתי בו. פניתי לדרכים שמהן באתי, תועה ביניהן קצת, עד שנמזגתי לאותו מקבץ עירוני חסר זהות שבכבישים המבטרים אותו נסעתי קודם לכן.